
PATRIMONIU

**RESTAURAREA UNEI FARFURII DIN CERAMICĂ
APARTINÂND CULTURII SIGHIȘOARA – WIETENBERG
(SEC. AL XV- LEA Î. HR.)**

Sorina Parchirie

Cultura materială Sighișoara – Wietenberg (epoca bronzului mijlociu 1800-1300 î. Hr.), denumită după așezarea eponimă de la Dealul Wietenberg, de lângă Sighișoara, are o arie de răspândire destul de largă, ocupând întregul Podiș al Transilvaniei.¹ Sunt cunoscute peste 500 de puncte cu descoperiri aparținând acestei culturi.

În zona bazinului mijlociu al râului Târnava Mare au fost descoperite urme ale unor așezări fortificate împreună cu vestigii aparținând unor mici necropole. Una dintre descoperiri a fost înregistrată pe Valea Albeștiului - „La Cetățea” (com. Albești, jud. Mureș). Aici au fost puse în evidență o serie de vestigii arheologice care cuprind două niveluri preistorice. Nivelul aparținând culturii Wietenberg se caracterizează prin prezența unor locuințe, a unor gropi rituale conținând ceramică fragmentară și obiecte din metal, precum și a unor morminte de incinerare în urnă, grupate în imediata apropiere a așezării.²

Ceramica acestei culturi se caracterizează printr-o mare bogăție de forme, iar ornamentația printr-o remarcabilă eleganță și simetrie. Sunt specifice motivele spiralice și meandrice, simbolurile solare concepute dinamic. În formele timpurii ale culturii au predominat oalele fără gât sau cu gât foarte scurt, în faza mijlocie castroanele și cămile, iar în faza finală străchinile și farfuriile.

Tehnicile întrebuințate pentru ornamentarea ceramicii au fost extrem de variate: incizii, impresiuni, hașuri, împunsături fine, reliefări. S-a utilizat frecvent umplerea cu

1 *Istoria Transilvaniei*, vol. I, coordonatori Ioan –Aurel Pop, Thomas Năgler, Centrul de Studii Transilvane, Institutul Cultural Român, Cluj-Napoca, 2003, p. 41; Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, București, Editura Enciclopedică, 1999, p. 20.

2 Gh. Baltag, E. Amlacher, *Contribuții la problema continuității în zona Târnavelor în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj Napoca*, XXVIII, 1987-1988, pp. 97-138; Gh. Baltag, N. Boroffka, *Materiale arheologice preistorice de la Albești (MS) în Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie*, București, 47, 4, 1996, pp. 375-393.

pastă albă a decorurilor incizate sau crestate.

Ceramica din ultima perioadă a culturii Wietenberg, farfuriile și străchinile din ceramică fină, lustruită, se bucură de o ornamentație cu simbolistică specială.³

Una dintre farfuriile care aparține acestei culturii provine din săpăturile arheologice efectuate pe Valea Albeștiului – „La Cetățea”, între anii 1987 – 1997.

Piesa este din ceramică neagră, pastă fină, având ca degresant nisip fin și foarte fin, ardere reductivă insuficientă, în secțiune prezentând miezul brun și extremitățile negre. Atât suprafața interioară cât și cea exterioară au fost lustruite mecanic înainte de aplicarea decorului incizat. Baza farfuriei este prevăzută cu un inel în relief abia schițat, pereții vasului ușor înclinați se termină într-o „carenă” decorată, de la care se înalță marginea farfuriei terminată într-o buză cu muchia ascuțită, având partea exterioară decorată.

Interiorul farfuriei conține principalele elemente de decor realizate prin incizare: patru spirale reunite două câte două prin bucle ample. Există o diferență între modul de execuție a desenului celor două grupe de spirale: prima grupă fiind realizată din trei linii paralele, iar cea de a doua grupă din câte două linii. Întreg decorul de pe fața internă a fost delimitat printr-un cerc din trei linii paralele. Muchia buzei vasului a fost decorată cu un șir de crestături foarte fine, încrucișate. Carena vasului a fost decorată cu un șir de crestături adânci, paralele. Peste tot s-a practicat “încrustația albă” vizibilă mai clar în cazul decorului de pe buză.

Operațiile de restaurare s-au desfășurat în mai multe etape, prima constând în dezasambarea piesei (aceasta fiind restaurată anterior în mod necorespunzător), îndepărtarea depunerilor de praf cu ajutorul unor perii și pensule din fire naturale, curățarea acesteia cu detergent neionic Romopal OF10 în concentrație de 1%.

Piesa a fost spălată apoi în apă distilată pentru îndepărtarea urmelor de detergent, urmând uscarea la temperatura ambientală, pe hârtie de filtru, în poziție de repaos.

Farfuria a fost recompusă din cele 27 de fragmente, reasamblate cu Aracet (acetat de polivinil) pornind de la baza acesteia spre buză. După uscarea la temperatura ambientală s-au executat plombarea și completarea părților lipsă cu gips prin metoda

3 Gh. Baltag, *Sighișoara înainte de Sighișoara*, București, Ed. Oscar Print, 2000, pp. 51- 57.

negativului cu ceară. (vezi *Anexa*)

Finisarea piesei a fost executată în tehnica manuală cu bisturiul. Integrarea cromatică s-a realizat cu ajutorul culorilor tempera, trecându-se la conservarea ei prin pensulare fină cu Nitrolac diluat.

Obiectul restaurat se află expus în expoziția de bază a Muzeului de Istorie din Sighișoara, sala de arheologie - epoca bronzului, cultura materială Sighișoara-Wietenberg.

THE RESTORATION OF A CERAMIC PLATE FROM SIGHIȘOARA-WIETENBERG CULTURE (15TH CENTURY B. C.)

(Summary)

The article presents the restoration of a ceramic plate from Bronze Age – Sighișoara-Wietenberg material culture (15th Century B. C.), discovered on the archeological site “La Cetățea” (Albești, Mureș County). This type of pottery is characteristic for this culture. It is noted in particular the decoration incised with wonderful spirals.

The author describes in details the ceramic plate and then there are reproduce the steps of restoration and the specific methods used to reassemble the 27 ceramic fragments.

The restored and conserved plate is displayed today at the History Museum from Sighișoara, the archeological exhibition.

ANEXA

Ansamblu înainte de restaurare

Ansamblu după restaurare

TURNUL CIZMARILOR – ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE

Ioan F. Pascu

Înconjurat de dealuri mai scunde la sud și est, mai îndepărtate spre nord, Dealul Cetății din Sighișoara a reprezentat locul cel mai adecvat pentru o fortificație medievală, adăugând sistemului defensiv construit potențialul de apărare oferit de teren.

Cu o lungime de 850 de metri, Dealul Cetății, prezintă pante abrupte la vest și nord, este compus din două platouri, fiind mai înalt către apus, unde are 78 de metri deasupra Orașului de Jos, și mai scund către nord-est, unde are numai 30 de metri.

Cea mai veche zonă protejată de fortificații, poate încă de pe la sfârșitul secolului XII, este platoul superior. Inițial aici existau probabil numai de întărituri de pământ și din lemn sau o palancă. Această cetățuie, posibil un castru regal sau poate sediul unui locator de origine germană (ori valonă), a premers primului grup organizat de oaspeți germani.

Stabilirea coloniștilor germani, anterior și ulterior mării invazii tătaro-mongole din 1241, precum și dezvoltarea treptată a așezării, a evoluției sale de la rural la urban¹, în special creșterea rolului jucat de Valea Șaeșului în relația cu Sibiul, a făcut necesară o fortificare mai serioasă, cu o incintă de piatră, la început tot în zona platoului de sus. Cetățuia a avut un caracter autonom și a fost probabil primul nucleu cu fortificații solide după mijlocul secolului XIII.

Spre sfârșitul aceluiași veac, pe măsura afirmării localității și creșterea puterii sale economice, s-a început fortificarea ambelor terase ale Dealului Cetății. Zidul de incintă primește treptat o lungime de 930 de metri, fiind întărit cu 14 turnuri, rezultat al eforturilor întregii comunități, timp de mai multe generații.

Integrat armonios și organic în sistemul defensiv al incintei medievale, Turnul Cizmarilor se află în partea de nord-vest a cetății, într-un punct strategic important, solicitat și pentru o vreme chiar vulnerabil la atacurile venite de la vest sau nord-vest, pe valea Târnavei Mari sau pe așa numitul „drum mare ce duce la Sighișoara”² – altfel cea mai scurtă legătură între Alba Iulia și răsăritul Transilvaniei.

Deși în forma actuală trădează influențe baroce, Turnul Cizmarilor este parte a de centurii de fortificare de la finele secolului XIII. Faptul a devenit certitudine abia

1 Ioan F. Pascu, *Casa cu Cerb. O istorie succintă a celui mai important monument civil din Sighișoara*, în: *In memoriam Radu Popa. Temeiuri ale civilizației românești în context european*, Cluj Napoca, 2003, p.335.

2 *Documente privind istoria României*, seria C, Transilvania, Veacul XIV, vol. IV, București, 1955, nr. 751, p. 516.